

Марат Закіров

доктор політичних наук, доцент, завідувач відділу
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: zakirovmarat65@gmail.com

Світлана Закірова

кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: zakirovasvtl@gmail.com

МЕРЕЖЕВА ПОЛІТИЧНА ВЗАЄМОДІЯ В СТРУКТУРІ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Проведено аналіз мережевої політичної взаємодії як невід'ємної складової сучасних соціальних комунікацій. Визначено особливості виникнення синергійного ефекту взаємодії політичних акторів. Підкреслено, що формальні владні інституції поступово втрачають свої ієрархічні привілеї та змушені продовжувати комунікацію вже як складову загальнонаціональної політичної мережі. Глобальні соціальні мережі відкрили можливість здійснення адресного впливу на окремі цільові групи інтернет-аудиторії, що в поєднанні з традиційними методами пропаганди забезпечує ефект синергії в результатах політичної комунікації. Соціальні мережі перетворили мережеву взаємодію в головний інструмент соціальних комунікацій для отримання і збереження політичної влади.

Ключові слова: соціальні мережі, політична взаємодія, інформаційні обміни, соціальні комунікації.

Політичні процеси в сучасному світі вирізняються різноманіттям суб'єктів, які завдяки глобальній інформаційній мережі отримують можливість ефективної комунікації, що забезпечує оперативність реагування соціуму на конкретні виклики і зумовлює надзвичайну динамічність суспільно-політичного життя. Політичні актори не лише використовують мережу Інтернет як засіб комунікації, але й самі об'єднуються у своєрідну мережу рівних між собою учасників, що з'єднують ресурси задля досягнення спільних цілей і розв'язання в процесі взаємодії як загальних, так і приватних завдань. Пов'язані між собою за допомогою новітніх комунікаційних технологій і об'єднані мережевою взаємодією

представники бізнесу, влади, населення, недержавних організацій, дослідницьких та інформаційних центрів стають рівноправними суб'єктами сучасного політичного життя. У світовому науковому дискурсі свідченням актуальності та багатогранності мережевої політичної взаємодії є зростаючий інтерес з боку вітчизняних і зарубіжних фахівців широкого спектра галузей гуманітарного знання.

Механізми мережевої взаємодії, що створюють ефект самоорганізації локальних соціальних систем і мають низку переваг порівняно з жорстким адмініструванням, досліджує О. Голинська [1]. Визначенню специфіки сучасної альтернативної комунікації в контексті диверсифікації каналів інформації та змісту політичного повідомлення присвятив свою роботу А. Клячин [2]. Автором здійснено ідентифікацію технологічно зумовлених підходів до просування альтернативної політичної інформації через канали сучасної інтернет-комунікації. Вплив сучасних інформаційно-комунікаційних технологій на політичну сферу суспільства аналізує М. Закіров [3]. Автор досліджує прояви окремих характеристик інформаційного суспільства в еволюції соціально-політичних відносин як у середині сучасних країн, так і в глобальному політичному просторі. Інформаційно-комунікаційна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа представлена в роботі В. Струнгар [4]. Розроблена авторкою модель дає змогу простежити взаємозв'язок між елементами мережевої взаємодії та їхній взаємовплив, визначити напрями підвищення ефективності використання соціальних медіа. Проблеми використання мережевого рівня правової комунікації держави і суспільства для інформаційно-комунікаційного супроводу окремих напрямів діяльності владних інституцій досліджує С. Закірова [5]. Водночас зауважимо, що попри чималу зацікавленість з боку науковців, вивчення проблеми місця і ролі мережевої взаємодії в системі соціальних комунікацій продовжує залишатися одним із найперспективніших напрямів наукового пошуку в інформаційній сфері. Зокрема більшість політологів і фахівців у сфері державного управління зосереджують увагу на дослідженнях політичної мережі як феномену сучасного політичного або адміністративно-управлінського процесу. Так само в дослідженнях соціальних комунікацій увага здебільшого зосереджується на вивченні соціальних мереж Інтернету як особливої форми обміну й збереження інформації.

Водночас актуальним і перспективним виглядає комплексний підхід, що дасть змогу дослідити мережеву політичну взаємодію як невід'ємну складову сучасних соціальних комунікацій. Доцільно визначити особливості виникнення синергійного ефекту взаємодії політичних акторів

як суб'єктів політичної мережі в реальному світі та ефективності їхньої віртуальної політичної взаємодії в мережі Інтернет.

Характерною рисою політичного сьогодення і на регіональному, і на світовому рівні є стрімке розгортання глобального інформаційного простору. Актори сучасного політичного процесу задля розв'язання поставлених завдань долучаються до використання цілеспрямованих і спеціальних інформаційних технологій. Причому характер і масштаби змін, що відбуваються, дають змогу вести мову про інформаційно-комунікативну революцію в політичній сфері. Важливим наслідком зазначеної революції є значне розширення можливостей взаємодії суб'єктів політичного процесу, які об'єднуються в політичну мережу й мають змогу ефективно обмінюватися інформацією та корегувати спільні дії через світову мережу Інтернет.

Причому зауважимо, що на сучасному етапі розвитку інформаційних технологій кількісні показники розвитку вже привели до якісних змін у формах політичної комунікації й викликали певну трансформацію функцій акторів політичної взаємодії. Зокрема, в міру зростання інтенсивності інформаційних обмінів змінюються стратегія комунікації та суттєво розширюються й урізноманітнюються канали передавання інформації. Крім того, з розвитком соціальних мереж і залученням до них значної частини населення, держава втрачає монополію на розповсюдження інформації.

Пересічні користувачі отримують можливість вільно транслювати свою думку на широку аудиторію. Згодом деякі з них перетворюються на справжніх лідерів думок, здатних ефективно конкурувати з офіційними владними структурами за вплив на населення. Таким чином, формальні владні інституції поступово втрачають свої ієрархічні привілеї й продовжують взаємодію вже як складова загальної політичної мережі. І, насамкінець, залучення великої кількості користувачів до створення і наповнення контенту не тільки суттєво розширює інформаційний простір, але й додає різнобарвності, багатогранності думок, оцінок і концепцій.

Формування сучасної мережі політичної взаємодії в контексті обміну інформацією й організації спільних дій є відображенням розвитку інформаційних технологій. З виникненням нових віртуальних ресурсів розширюється коло реципієнтів і ретрансляторів інформації, з'являються нові актори, розробляються та відпрацьовуються нові технології впливу на масову свідомість і відповідно нові стратегії досягнення й утримання влади. Одним із найвідоміших випадків успішного застосування нових технологій використання можливостей мережі Інтернет у політичній

взаємодії стали вибори президента США у 2016 р., у результаті яких несподівано для багатьох перемогу здобув відомий американський мільярдер Д. Трамп. Під час розслідувань феномена неочікуваного успіху прискіпливі журналісти й інші зацікавлені дослідники вийшли на аналітичну компанію Cambridge Analytica та пов'язану з нею консалтингову фірму Strategic Communication Laboratories, які допомогли Д. Трампу перемогти на президентських виборах. У центрі скандалу опинився професор психології Кембриджського університету О. Коган, який розробив мобільний додаток This is your digital life («Твоє цифрове життя»). Ця програма складала психологічні портрети користувачів на основі постів у Facebook, особистих даних, зазначених у соціальній мережі, і реакцій на публікації інших користувачів. Також у додатку був доступ до особистих даних друзів 270 тис. користувачів, які встановили This is your digital life [6].

Світ побачив, що з розвитком глобальних соціальних мереж виникає реальна можливість здійснення адресного впливу на окремі цільові групи інтернет-аудиторії. Причому було доведено, що використання особистих даних, які містяться в соціальній мережі, дозволяє виробляти певний контент, який цілеспрямовано впливає на користувачів і з високою долею вірогідності викликає в них бажану для замовника такої послуги реакцію. Небезпека полягає в тому, що застосування зазначеної технології не тільки переводить політичну боротьбу у віртуальний світ, але й відкриває безмежні можливості маніпулювання думкою громадян.

Також було встановлено, що Facebook не тільки збирає інформацію про своїх користувачів, аналізує їхні повідомлення, зв'язки, але й купує додаткову інформацію в різних брокерів даних. У Facebook подібні дії виправдовують тим, що за допомогою аналізу персональної інформації клієнтів, вони «показують більш релевантну рекламу». Саме ці дані, зібрані за допомогою згаданого вище додатку This is your digital life, були передані Cambridge Analytica і Strategic Communication Laboratories і згодом були використані під час виборчої кампанії президента США Д. Трампа й Brexit-кампанії [7]. Наведений нами приклад є яскравим підтвердженням того, що будь-яке знаряддя, створене людиною, так чи інакше може перетворитися на зброю. У цьому випадку – зброю в політичній боротьбі, коли активна цілеспрямована робота у віртуальному середовищі в поєднанні з агітацією в реальній політичній мережі створила синергійний ефект.

Проте історія вже знає приклади того, як виникнення феномена інформаційного суспільства не лише змінило методологію політичної

влади, а й створило умови для формування нової якості громадянської участі в політичному процесі. Поряд з істотним спрощенням організації горизонтальної комунікації між учасниками традиційних форм соціальних рухів виникли нові мережеві структури, що забезпечують швидке залучення громадян у процес координації спільних дій, вироблення і прийняття рішень не тільки на національному, але й на глобальному рівнях [3, с. 10].

Прикладом успішного використання соціальних мереж як засобу політичної взаємодії й мобілізації протестного електорату стали виступи проти результатів парламентських виборів у Молдові в квітні 2009 р. Молдовська журналістка Н. Морарь описує у своєму блозі на Живому Журналі «кухню» акцій протесту так: «Шестеро людей. 10 хвилин на креатив і прийняття рішення. Кілька годин поширення інформації з мереж, Facebook, блоги, SMS і e-mail-розсилки». За даними організаторів, 7 квітня на вулиці Кишинєва вийшло близько п'ятнадцяти тисяч чоловік. Протестуючі захопили урядові будівлі і влаштували масові заворушення» [8].

Отже, проблема організації масових виступів, яка в минулому столітті потребувала тривалої праці організаторів, пов'язаної зі створенням підпільних друкарень, розповсюдженням листівок із залученням чималої кількості розповсюджувачів, значно спростилася. Уся величезна й кропітка робота, яка на кожному етапі загрожувала розкриттям і покаранням, у сучасних умовах звелася до декількох годин, мінімуму учасників і порівняно повної безкарності при доволі значному результаті.

Події в Молдові виявилися настільки показовими, що поклали початок терміну «Twitter-революція», оскільки згаданий сервіс мікроблогів також зіграв вирішальну роль в організації акцій протесту одночасно з іншими соціальними мережами.

Наступна Twitter-революція відбулася в червні того ж 2009 р., але вже в Ірані, перетворившись у наймасовіше заворушення з часів перевороту 1979 р. До 2009 р. в Ірані доступ до Інтернету мали близько 35 % населення країни – досить високий показник серед країн Близького Сходу. Всесвітня мережа стала найефективнішим джерелом інформації і зв'язку для протестувальників, незважаючи на те, що влада намагалася блокувати доступ до опозиційних ресурсів та соціальних мереж [8].

Серед перших і до сьогодні найбільш масштабних за наслідками є події «арабської весни», що відбулася у 2010–2011 рр. На думку дослідників, саме соціальні мережі, у першу чергу Facebook і Twitter, сприяли швидкому розгортанню протестного руху серед молоді арабських країн, яка складає значний відсоток населення.

Першою країною арабського світу, де почалися масові заворушення, що поширилися на інші країни регіону, став Туніс. Поштовхом для хвилювань у Тунісі стало самоспалення вуличного торговця овочами М. Буазізі 17 грудня 2010 р. на знак протесту проти свавілля місцевої адміністрації. Незабаром хвиля протесту накрила всю країну й змусила тікати з Тунісу президента З.-А. Б. Алі. Facebook і Twitter стали важливими каналами інформації для протестувальників. Про це свідчать спроби влади контролювати соціальні мережі під час заворушень [8].

Події в Тунісі спровокували величезну хвилю протестів, яка прокотилася усім арабським світом, і вже в перші місяці 2011 року охопила сімнадцять країн Близького Сходу і Північної Африки. У результаті масових заворушень у деяких країнах, таких як Кувейт, Ємен, Йорданія, Туніс прем'єр-міністри й уряди подали у відставку. У Марокко, Саудівській Аравії, Алжирі, Бахреїні та ряді інших країн влада пішла на різні економічні і політичні поступки.

Однак найбільш показовим з погляду аналізу мережевої політичної взаємодії є розвиток подій «арабської весни» в Єгипті. Безпосереднім поштовхом для хвилювань стало вбивство поліцейськими 28-річного блогера Х. Саїда 6 червня 2010 р. Відразу після цього директор з маркетингу Google в країнах Близького Сходу і Північної Африки В. Гонім створив у Facebook сторінку під назвою «Ми всі – Халід Саїд». Уже через місяць на цій сторінці було зареєстровано 85 тис. користувачів, а до кінця року її відвідували 500 тис. чоловік. 25 січня 2011-го в Єгипті почалися масові демонстрації, а 28 січня влада заблокувала роботу єгипетських інтернет-провайдерів – Link Egypt, Vodafone/Raya, Telecom Egypt і Etisalat Misr. Вихід з цієї ситуації знайшли Google, Twitter і стартап SayNow. Ці компанії оперативно розробили сервіс speak2tweet (Speak To Tweet), що дозволяє переводити голосові повідомлення через телефонний зв'язок на текстові повідомлення в Twitter. Влада, зі свого боку, також скористалася зброєю заколотників: за словами В. Гоніма, прихильники Х. Мубарака створили кілька сотень підставних акаунтів на Facebook, де намагалися дискредитувати протестуючих [8].

Проте зусилля влади виявилися марними: 11 лютого 2011 р. президент Х. Мубарак, який перебував при владі 30 років, змушений був піти у відставку. Згодом відбув шестирічне ув'язнення за звинуваченням у корупції та перевищенні повноважень. Отже, єгипетські події наочно продемонстрували можливості соціальних мереж у мобілізації громадян, методи протидії з боку влади як у формі блокування відповідних сервісів, так і у формі використання сучасних комунікаційних технологій для розв'я-

зання власних завдань, а також розкривають роль і можливості інтернет-корпорацій у сучасних формах політичної взаємодії.

До ще більшій трагедії події «арабської весни» призвели в Лівії та Сирії, де під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників громадський протестний рух значно радикалізувався і переріс у повномасштабну громадянську війну, що триває і до сьогодні. Отже, на прикладі арабських країн можна стверджувати, що соціальні мережі значно перевищили попередні функції засобу міжособистісної комунікації і суттєво змінили сутність політичної взаємодії й баланс сил у суспільстві та світі загалом.

Невипадково влада більшості авторитарних держав боїться соціальних мереж. Доступ до них обмежують не тільки там, де хвилювання вже почалися, але й в поки ще спокійних країнах – для профілактики. Зокрема, в серпні 2011 р. судовим рішенням у Казахстані блокували доступ до ЖЖ і LiveInternet, оскільки ці ресурси нібито закликають до тероризму. Китайська влада свого часу блокувала результати пошуку в Інтернеті за словом «Єгипет». В Узбекистані вирішили створити свою кишенькову соціальну мережу Muloqot. Водночас деякі режими навпаки намагаються використовувати мережі у власних інтересах. Зокрема сирійська влада в лютому 2011 р. відкрила доступ до Facebook і YouTube. За однією з версій, спецслужби, отримавши достатню кваліфікацію, почали відстежувати протестні настрої громадян і в Інтернеті [8].

Одночасно підкреслимо, що Інтернет був і залишається в першу чергу інструментом, який розширює можливості людства, так би мовити, в цілком мирних справах. Прикладом конструктивного використання сучасних комунікаційних технологій у сфері політичної взаємодії держави і суспільства є український досвід подання електронного звернення, яке одразу з сайту переводить відвідувача на державний урядовий контактний центр у Національній системі опрацювання звернень до органів виконавчої влади. Так само офіційний сайт <http://decentralization.gov.ua> в онлайн-режимі відображає процес створення об'єднаних територіальних громад у кожній області України, містить інформацію про бюджети ОТГ, новини та історію успіху і проблем на шляху децентралізації [5, с. 40–41].

Окремим інтерактивним видом правової комунікації і політичної взаємодії суспільства, громадян і органів влади є інструмент електронних петицій – звернення до влади через електронну пошту або спеціально створені для таких звернень портали. У багатьох країнах розвинутої демократії електронні петиції за своєю суттю є засобом прямої участі населення в здійсненні влади в країні. Сьогодні понад 70 держав

використовують цей інструмент взаємодії суспільства і влади. Цей новітній механізм комунікації в Україні запрацював з липня 2015 р., коли Верховна Рада внесла зміни до Закону України «Про звернення громадян», і громадяни отримали можливість прямої комунікації з Президентом України, Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування [5, с. 43].

Поряд із державними установами останнім часом все активніше використовують соціальні мережі як інструмент політичної взаємодії представники істеблішменту і навіть політичні лідери країн. Так, серед найбільш відомих користувачів Twitter є президент США Д. Трамп, який почав використовувати сервіс ще на стадії передвиборчої кампанії в 2016 р., оскільки був фактично відключений від медійної американської мережі, що належала його опонентам. Уже в той же час Twitter Д. Трампа був набагато популярнішим, ніж ті видання, які його підтримували [9].

Вже перебуваючи на посаді діючого президента США, Д. Трамп не відмовився від використання соціальної мережі. До того ж він перетворив Twitter на засіб просування американської зовнішньої і внутрішньої політики. Саме через свої твіти Д. Трамп звертається до лідерів інших країн, оприлюднює свої плани щодо економічних відносин, зокрема і з таких гострих проблем як торговельна війна з Китаєм, проголошує про плани щодо внутрішньої політики і сповіщає світ про вивід американських військ із Сирії тощо. Зокрема, саме в одному зі своїх твітів президент США позитивно оцінив спільне рішення американської і турецької влади припинити операцію в Сирії, яке «збереже мільйони життів». Зазначимо, що своїми твітами Д. Трамп спонукає й інших лідерів використовувати саме цей засіб комунікації. Зокрема, на згадане повідомлення президент Туреччини відповів також у Twitter. «Пане президенте, – написав Р. Ердоган, – коли ми переможемо тероризм, який є головним ворогом людства, буде врятовано ще більше життів» [10].

З огляду на наведені вище приклади цілком обґрунтованим стає той факт, що для оцінки ситуації, яка склалася в сучасній практиці міжнародної політичної комунікації, в публічному дискурсі все частіше використовується поняття «Twitter-дипломатія». Тим більше, що практика використання соціальних мереж вийшла далеко за межі США. Зокрема про це свідчать дані порталу Twiplomasy, який публікує дослідження в області цифрової дипломатії. У рейтингу «Найвпливовіші світові лідери», який складений з урахуванням середнього числа ретвітів постів світових лідерів за 2018 р., перше місце займає король Саудівської Аравії С. А.-А.А. Сауд, друге – Д. Трамп, на третій позиції опинилася прем'єр-

міністр Нової Зеландії Д. Ардерн. Як зазначає політичний аналітик О. Асафов, багато політичних лідерів «намагаються наслідувати» Трампу. «Вони починають писати відкриті звернення і послання, використовуючи методи і риторичку президента США. Бути Трампом у Twitter – це не дуже успішна стратегія, але так чи інакше багато світових лідерів шукають нові способи комунікації за допомогою електронних сервісів» [9].

Як усім відомо, українські політики, особливо останнім часом, також почали активно використовувати соціальні мережі як засіб комунікації з суспільством. Зокрема, Президент України В. Зеленський звертається до країни в неформальній обстановці, і ці звернення транслюються через канал «Зе!Президент» у YouTube, Прем'єр-міністр України О. Гончарук запустив відеоблог під назвою «Чашка прем'єра», Офіс Президента України має свою сторінку на Facebook тощо.

Серед багатьох факторів зростання популярності соціальних мереж як засобу комунікації влади і суспільства, на наш погляд, вагому роль має ефект зближення і певної відкритості спілкування. Людина отримує інформацію через сервіс, у якому вона контактує зі своїми друзями і рідними, ділиться особистими переживаннями тощо. Завдяки цьому мережева політична взаємодія набуває більшої публічності і відкритості, що своєю чергою сприяє розширенню сфери публічного політичного дискурсу, взаємодії влади і суспільства, формуванню відносин довіри і взаємоповаги.

Отже, проведений аналіз дає змогу стверджувати, що нині спостерігається певна еволюція місця і ролі особливостей мережевої політичної взаємодії в структурі соціальних комунікацій. По-перше, з розвитком соціальних мереж, формальні владні інституції поступово втрачають свої ієрархічні привілеї на вироблення інформації й до певної міри змушені продовжувати комунікацію вже як складову загальнонаціональної політичної мережі. По-друге, глобальні соціальні мережі відкрили можливість здійснення адресного впливу на окремі цільові групи інтернет-аудиторії, що в поєднанні з традиційними методами пропаганди забезпечує ефект синергії в результатах політичної комунікації. Безконтрольне застосування зазначеної технології переводить політичну боротьбу у віртуальний світ і відкриває безмежні можливості маніпулювання думкою громадян. По-третє, соціальні мережі не тільки суттєво змінили сутність політичної взаємодії і баланс сил у суспільстві, вони перетворили мережеву взаємодію в головний інструмент соціальних комунікацій для отримання і збереження політичної влади. І, насамкінець, використання соціальних мереж як засобу інформаційного обміну влади і суспільства значною мірою змінює характер соціальної комунікації, розширює межі

спілкування, позбавляє зайвого офіціозу, надає динамізму та сприяє оперативному реагуванню на інформаційні запити суспільства.

Враховуючи зазначену еволюцію мережевої політичної взаємодії, пріоритетним напрямом подальших досліджень є вивчення механізмів контролю за використанням сучасних технологій у політичних процесах.

Список бібліографічних посилань

1. Голинська О. Мережева взаємодія як методологічна основа багаторівневого публічного управління в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 106–111. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.3.106>.

2. Клячин А. Політична комунікація в сучасному суспільстві: альтернативні повідомлення та чинники диверсифікації інформаційних потоків. *Гілея*: наук. вісн. 2019. Вип. 145 (3). С. 56–59.

3. Закіров М. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології як фактор еволюції соціально-політичних відносин. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 46. С. 11–30. <https://doi.org/10.15407/np.46.011>.

4. Струнгар В. Інформаційно-комунікаційна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2018. Вип. 49. С. 295–305. <https://doi.org/10.15407/np.49.295>.

5. Закірова С. Інтерактивність новітніх форм правової комунікації влади і суспільства. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2018. Вип. 50. С. 35–46. <https://doi.org/10.15407/np.50.035>.

6. Facebook заблокував компанію, яка допомогла Трампу перемогти на виборах. *Сайт видання НВ*. 17 березня 2018. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/facebook-zablokuvav-kompaniju-jaka-dopomohla-trampu-peremohti-na-viborakh-2458402.html>.

7. Фейсбук збирає усі дані про дзвінки та смс користувачів свого мобільного додатку. *Ракурс. UA*. 26 березня 2018. URL: <https://racurs.ua/ua/n102739-feysbuk-zbyraie-usi-dani-pro-dzvinky-ta-sms-korystuvachiv-svogo-mobilnogo-dodatku.html>.

8. Симонов Д. Как социальные сети помогают бороться с правящими режимами. *Контракты*. № 38. 2011 URL: <http://archive.kontrakty.ua/gc/2011/38/15-revoluciya-20.html>.

9. Таран И., Медведєва Е. «Елемент інформаційної війни»: як Twitter-дипломатія Трампа впливає на міжнародну політику. *Сайт видання RT*. 12 листопада 2019. URL: <https://russian.rt.com/world/article/686383-ssha-tramp-rompeo-twitter-diplomatiya>.

10. Ердоган ответил на слова Трампа в Twitter. *Сайт издания RBC*. 18 октября 2019. URL: <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5da8e2019a794754beb a580e>.

References

1. Golynska, O. (2019). Merezheva vzaiemodiia yak metodolohichna osnova bahatorivnevoho publichnoho upravlinnia v Ukraini [Networking as a methodological basis of multilevel public administration in Ukraine]. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid – Investment: Practice and Experience*, no. 3, pp. 106–111. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.3.106> [in Ukrainian].
2. Kliachyn, A. (2019). Politychna komunikatsiia v suchasnomu suspilstvi: alternatyvni povidomlennia ta chynnyky dyversyfikatsii informatsiinykh potokiv [Political communication in modern society: alternative communications and factors of diversification of information flows]. *Hileia: naukovyi visnyk – Gilea: Research Bulletin*, issue 145, pp. 56–59 [in Ukrainian].
3. Zakirov, M. (2017). Suchasni informatsiino-komunikatyvni tekhnolohii yak faktor evoliutsii sotsialno-politychnykh vidnosyn [Modern Information and Communication Technologies as a Factor of Sociopolitical Relations Evolution]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 46, pp. 11–30. <https://doi.org/10.15407/np.46.011> [in Ukrainian].
4. Strungar, V. (2018). Informatsiino-komunikatsiina model bibliotechnoho predstavnytstva v sotsialnykh media [Information and Communication Model of Library Representation on Social Media]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 49, pp. 295–305. <https://doi.org/10.15407/np.49.295> [in Ukrainian].
5. Zakirova, S. (2018). Interaktyvnist novitnykh form pravovoi komunikatsii vlady i suspilstva [Interactivity of New Forms of Legal Communication between Government and Society]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 50, pp. 33–46. <https://doi.org/10.15407/np.50.035> [in Ukrainian].
6. Facebook zablokuvav kompaniiu, yaka dopomohla Trampu peremohty na vyborakh [Facebook blocked a company that helped Trump to win onelections]. *Sait vydannia NV – Web-site of Edition of NT*. 17 March 2018. Retrieved from <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/facebook-zablokuvav-kompaniju-jaka-dopomohla-trampu-peremohti-na-viborakh-2458402.html> [in Ukrainian].

7. Feisbuk zbyraie usi dani pro dzvinky ta sms korystuvachiv svoho mobilnoho dodatku [A facebook collects all data about rings and sms of users mobile to addition]. *Racurs.Ua. – Racurs.UA*. 26 March 2018. Retrieved from <https://racurs.ua/ua/n102739-feysbuk-zbyraie-usi-dani-pro-dzvinky-ta-sms-korystuvachiv-svogo-mobilnoho-dodatku.html> [in Ukrainian].

8. Simonov, D. (2011). Kak sotsialnyie seti pomogayut borotsya s pravyyas-chimi rezhimami [How social networks help fight ruling regimes]. *Kontraktyi – Contracts*, no. 38. Retrieved from <http://archive.kontrakty.ua/gc/2011/38/15-revolyuciya-20.html> [in Russian].

9. Taran, Y., Medvedieva, E. (2019). Element informatsiinoi viiny: yak Twitter-dyplomatiia Trampa vplyvaie na mizhnarodnu polityku [Element of informative war : as Twitter diplomacy of Trump's influences on international politics]. *Sait vydannia RT – Web-site of edition of RT*. 12 November 2019. Retrieved from <https://russian.rt.com/world/article/686383-ssha-tramp-pompeo-twitter-diplomatiya> [in Ukrainian].

10. Erdogan otvetil na slova Trampa v Twitter [Erdogan responded to Trump's words on Twitter]. *Sait vydannia RBC – Web-site of edition of RBC*. 18 October 2019. Retrieved from <https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5da8e2019a794754beba580e> [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 15.01.2020.

Marat Zakirov

Dr. Sci. (Political), Associate Professor, Head of Department,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: zakirovmarat65@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4897-4325>

Svitlana Zakirova

PhD (Historical), Associate Professor, Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: zakirovasvtl@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5396-7210>

Network Political Interaction in the Structure of Social Communications

The paper presents analysis of network political interaction as an integral component of modern social communications. The features of the synergistic effect of the interaction of political actors as subjects of a political network in the real world, and the effectiveness of their virtual political interaction on the Internet are determined. It is emphasized that today a certain evolution of the place and role of network political

interaction in the structure of social communications takes place. As social networks develop, formal power institutions gradually lose their hierarchical privileges to disseminate information and, to a certain extent, are forced to continue communication as part of a nationwide political network. Global social networks have opened up the possibility of targeted influence on certain target groups of the Internet audience, which in combination with traditional methods of propaganda provides the effect of synergy in the results of political communication. The uncontrolled use of this technology moves political struggle into the virtual world and opens up unlimited possibilities for manipulating the opinions of citizens. Social networks not only significantly changed the essence of political interaction and the balance of forces in society, they turned network interaction into the main tool of social communications about obtaining and maintaining political power. Among the many factors of growing popularity of social networks as a means of communication between government and society, a significant role is played by the effect of rapprochement and a certain openness of communication. The use of social networks as a means of information exchange of power and society significantly changes the nature of social communication, expands the boundaries of communication, frees from unnecessary officialdom, provides dynamism and helps to respond quickly to information requests of society.

Keywords: social networks, political interaction, information exchange, social communications, library activities, social communication, crowdsourcing, identity, social media.